

ЗА САМОСТІЙНІСТЬ,
ЗА СОБОРНІСТЬ,
ЗА ДЕМОКРАТІЮ

НАРОДНА ВОЛЯ

NARODNA WOLA — THE PEOPLE'S WILL

ОДИН ЗА
ВСІХ, ВСІ ЗА
ОДНОГО

РІК XXXI. Ч. 34. СКРЕНТОН, ПА., ВІВТОРОК, 25 БЕРЕЗНЯ, 1941.

ЦІНА ТРИ ЦЕНТИ — PRICE THREE CENTS

SCRANTON, PA., TUESDAY, MARCH 25, 1941. XXXI YEAR. No. 34.

ПІДПИСАННЯ ДОГОВОРУ ЮГОСЛАВІЇ З НІМЕЧЧИНОЮ ШЕ РАЗ ВІДКЛАДЕНЕ ВНАСЛІДОК УСТУПЛЕННЯ ЧАСТИНИ УРЯДУ І ДЕМОНСТРАЦІЙ НАСЕЛЕННЯ СТАЛІН ЗАПЕВНЯЄ ТУРЕЧЧИНУ, ЩО НЕ НАПА- ДЕ ЇЇ ВРАЗІ ТУРЕЦЬКО-НІМЕЦЬКОЇ ВІЙНИ

БРИТИЙСЬКА АРМІЯ НАБЛИЖАЄТЬСЯ З ТРЬОХ СТОРИН ДО ЕТІОПСЬКОЇ СТОЛИЦІ, АДДІС АБАБА

Передучора, в неділю, на двірці в югославянським Білгороді стояв готовий спеціальний потяг, що мав відвезти югославянських міністрів до Берліна для підписання договору з Німеччиною. Але міністри не поїхали і підписання договору, навіть в обмеженому розмірі, було ще раз відкладене. Причиною був вибух масового спротиву населення Югославії проти спілки з Гітлером.

Бурхливі демонстрації в Югославії

У минулу п'ятницю справа договору з Німеччиною довела до кризи в югославянським кабінеті. Три єпископи 17 членів кабінету зрезигнували, крім того кількох міністрів здержалися від голосування.

Вістка про цю кризу і її причини рознеслася блискавично по цілій Югославії і викликала демонстративний спротив населення. В Білгороді і в численних інших містах відбулися масові митинги проти спілки з Німеччиною. Студенти, військо і селяне влаштували в неділю протестаційні походи з промовами і співом воєнних пісень з часів світової війни, коли Югославія була в спілці з Британією. Коли один з трьох уступивших міністрів, Бранко Чубрилович, з'явився в неділю в свій містечко Баня Люка, в Боснії, юрба демонстрантів носила його на руках і влаштувала йому тріумфальне приняття.

Регент Павло і югославянський кабінет одержали на протязі останніх днів безліч телеграм, з краю і з кордону, з закликами не піддатися німецькому натиску і відкинути договір. Між іншим, велика кількість таких телеграм мала наспіти від югославянських імігрантів з Америки та їхніх організацій.

Погодження кризи кабінету Вчорашні ранішні вістки з Білгороду подавали, що регентови не вдалося намовити уступивших міністрів, щоб вони взяли назад свої резигнації, і що таксамо йому не вдалось знайти на їх місці інших заступників. Через цю кризу в уряді відізд югославянської делегації до Берліна, яка згідно з німецьким жаданням мала вийхати в неділю, мусів бути ще раз відкладений.

Вчорашні полудневі телеграми, однак, принесли вістку, що криза поладнана та що уряд доповнений новими міністрами. Супроти того можна припускати, що делегація вже вийхала до Берліна та що договір остаточно буде підписаний.

Греція протестує в Білгороді Договір, як відомо, відступає значно від того, чого вимагав зпершу Берлін, бо не дає Німеччині права на окупацію Югославії, ані на перебіг війська через югославянську територію. Одним з головних зобов'язань Югославії було б перепущення німецьких транспортів військового матеріалу і ранених вояків у заплomboваних вагонах.

Ця остання постанова викликала вже протест з боку Греції. Грецький уряд повідомив Югославію, що допущення німецьких транспортів зброї і ранених через Югославію вона буде вважати ворожим актом.

Сталін продовжує подвійну гру

За весь час розпучливого опору Югославії проти німецького натиску совітська Росія держиться вповні пасивно, лишаючи Югославію на поталу німецького імперіалізму, тобто додержується тої самої тактики, що і в справі Болгарії. Можна припускати, що аж після підписання Югославією договору з німцями Сталін перешле югославянському уряду паперовий протест, що він не підтримує такої політики Югославії.

Одночасно появились чутки, що Москва дала писемне запевнення туркам, що вона дає Туреччині вільну руку в опорі проти Німеччини. Це має значити, що червона армія не нападе на Туреччину, якби та вмішалася в війну з Німеччиною.

Опір Туреччини проти походу Гітлера на схід є на руку Росії, бо заступає Гітлерови дорогу до Дарданелів. Але, як і в попередніх подібних випадках, Сталін готов в останній хвили підлітись добицю з Гітлером і забрати собі частину Туреччини.

Бритійці підступають під Аддіс Абаба

Одинокі важніші перемиї на фронтах за останні дні є тільки у східній Африці, де британські війська підступають з трьох сторін під етіопську столицю Аддіс Абаба.

В суботу британці заняли важну місцевість Негелі, на південний захід від столиці. Звідси відкривається вільний шлях до Аддіс Абаба. Друга

БУДУТЬ НАПРАВЛЯТИ АНГЛІЙСЬКІ ПАРО- ПЛАВИ

По Вашингтоні кружляють вперті чутки, що "Сполучені Держави будуть направляти у своїх доках англійські воєнні кораблі. По деяким вісткам кілька американських державних корабельних варштатів вже готові для цього і до Норфолк вже їде один англійський кружляк, який потребує направи.

ХІНЦІ БОМБАРДУЮТЬ БАНКИ

Невідомі терористи підклали кілька днів тому бомбу в банку в Шангаю, який був у зв'язку з нанкінським урядом. Цей уряд встановлено за підтримкою японців. Мабуть у відповідь бомби вибухли в двох банках, які виконують фінансові діла уряду Чіян Кай-шека, що має свою столицю в Чункінгу. В першому випадку згинulo п'ять, у другому — десять осіб.

РОЗГОЛОС ПРОМОВИ РОЗЕ- ВЕЛТА

Остання промова президента Розевелта була вислана радіо стціями не лише по всій Америці. З Лондону її вислали по всьому світу на більше ніж 30 мовах. Швейцарські часописи надрукували її майже вповні і рознесли по всій неокупованій Франції. В Токио надруковано на показі-них місцях. В Югославії чотири головні часописи надрукували майже дослівно.

НІМЕЦЬКІ РЕПРЕСІЇ У ВАРШАВІ

Німці призначили управителем одинокого театру у Варшаві, в якому дозволили робити вистави, артиста Іго Сима, який підписав декларацію лояльності. Поляки бойкотували театр. Недавно невідомо хто вбив Іго Симу. Гештапо арештувало за це кількох визначних польських громадян і тримає їх як заручників до того часу, поки буде найдений убивця.

бритійська колона, що наступає в тім самім напрямі з південного сходу, наближається до укріпленого міста Гарар.

В Еритреї йдуть дальші за-взяті бої за італійську твердиню Керен.

"ЗАГАДКА" РОСІЙ- СЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Відомий російський письменник, М. Осоргін, в кореспонденції з Франції до "Нового Русского Слова" розкриває російські патріотичні настрої. На згадку про "загадкову політику Росії" Осоргін заявляє, що "загадки, мабуть, нема ніякої. Два соперники б'ються, а третій стоїть осторонь і приглядається. Він не тільки любить, а й підюджує: 'Ану дай йому під ребра, в зуби, в зуби попадай'. І немає йому жадного інтересу, щоб боротьба кінчилась. Всякий зайвий удар, всяке скаління, це для нього не лише приємне видовище, а й користь. Коли обидві сторони ляжуть кістками, тоді він поглядить себе по боріді і сяде за стіл, щоб зісти не лише свою, а й їхні порції. Хіба це не реальна політика, якої вони навчали? Це і є та реальна політика, яка каже, що 'третій виграє'. А може той третій програє, коли один залишиться переможцем? Може, але не правдоподібно. Перш за все: він уже виграв і виграє далі на рахунок тих, що б'ються. По друге, в такій боротьбі не буває переможців, а всі переможені. Навіть той, що залишиться живим, потребуватиме часу, щоб зализати рани. По третє: реальні політики думають про сучасне та ближче майбутнє, яке історія запише на їх рахунок. Дальші часи закриті від нас туманом. Про них будуть думати наші діти та внуки. Нарешті, можна й добути лежачого і виграти на тому". Так просто виглядає "загадкова політика" Москви.

ЧИСТКА УЧИТЕЛЬСТВА ВІД КОМУНІЗМУ

Голова департаменту міської освіти в Нью Йорку, Гаролд Кемпбел, як і комісія вищої освіти, заявили, що всі вчителі середніх шкіл комуністи, незалежно від того, чи належать вони до організації чи тільки пропагують комунізм, будуть звільнені. Так само й вчителі, що належать до інших тоталітарних партій.

Учителів Ситі Каледжу, Мориса Шаппеса, вже арештовано за фальшиві зізнання при переслуханнях про комуністів у тому каледжі.

ЗАТВЕРДЯТЬ СІМ БІЛЬ- ЙОНІВ ДЛЯ АНГЛІЇ

Згідно з цілком певними поміченнями політичних обсерваторів, сенат затвердить величезною більшістю ухваленний конгресом закон про сім більйонів доларів на закупню і виріб воєнних матеріалів для Англії і інших країн, що змагаються з диктаторами. Ухвала правдоподібно перейде всіма голосами сенату, проти яких 15-ти. Сподіється, що це станеться сьогодні і що президент підпише закоу в середу.

НАСТРОЇ СЕРЕД РОСІЯН В АМЕРИЦІ

Російський публіцист, Д. Далін, що обїхав деякі міста Сполучених Держав з лекціями для російських імігрантів, надрукував у Новому Русском Слові свої "Вражіння й висновки" з подорожі. Він, між іншим, підкреслює, що "серед російських імігрантів відношення до Англії обережне (насторожене), а деколи й холодуваті". Не тільки серед комуністів, що "живуть по чужих вказівках", та нацистів, що "ненавидять Англію за потурання брільсвикам", а й "серед самої товни демократично настроєної маси". Після лекцій задавали такі питання: "Чи варто помагати Англії? Чому вона так довро переносила війну з Гітлером? Чи не помагала вона збрійтись Німеччині?" Скрізь згадували про якісь легендарні мільйонні суми, які Англія немов би позичила Гітлерови на озброєння. "Якби хто захотів зараз вимагати військової акції Совітської Росії в союзі з Англією, він найшов би холодне відношення." Совітську невірність і союз з Німеччиною також осуджують.

Спостереження Даліна цілком підтверджують відому правду, що всяка Росія не має симпатій до Англії.

ПАРОПЛАВ "БРЕМЕН" ЗГОРІВ

Відомий німецький пароплав "Бремен", що на початку війни відійшов з Нью Йорку і сховався був аж у Мурманськ, а потім пробрався до Німеччини, як повідомляє німецька офіційна агенція, ДНБ, згорів. Дехто висловлює здогад, що пароплав запалився під час англійського нападу.

РОБІТНИЧІ ТРУДНОЩІ, СУПЕРЕЧКИ, СТРАЙКИ І ЇХ ЗАМИРЕННЯ

В минулу суботу закінчився страйк кондукторів і шоферів на ньюйорських автобусах. Компанія прийняла умови про вирівнювання годин праці і додержування сорок-годинного тижня; справу платні передано арбітражам на вирішення. М. Квил, голова юній транспортних робітників, запевдає на літо страйк робітників на підземних залізницях.

Департаменти армії і флоту планують переселення на державу фабрику компанії Елліс-Чалмерс у Милвокі, де двомисячний страйк стримує виріб важних машин для воєнних кораблів. Компанія і робітники не хочуть поступитись зі своїх становищ. Після переселення фабрики на державу, армія і флот пустила б її в рух при допоміж фавінів, що є на державній службі.

Військові і цивільні влади розкрили, що при будові табору в Форт Джордж Мід в Мериленд юнії побрали від часово зайнятих робітників біля 400,000 доларів вступних олат. Часто трапляється ракетіство. Сенатор Норрис написав до управи А. Ф. П. і К. І. О. листа, в якому каже, що тим неспіримим оплатам мусить бути покладений кінець, а то проти того буде ухвалений спеціальний закон.

В Нью Йорку арештовано голову юній робітників, зайнятих при обслузі будинків, Джеймса Бембрика. Прокуратор Дюві закидає йому крадіж 10,000 доларів юнійних грошей. Міжнародній голова юній, Джордж Скалізе, вже засуджений за ракетіство у тій юнії, а дистриктовий голова Голд і його помічники оскаржені за вимушування і застрашування власників домів. Дюві каже, що Бембрик також замішаний у ті вимушування, з яких юнійні ракетіри дістали \$225,000.

ЧОТИРИ БІЛЬЙОНИ ДЛЯ АРМІЇ

Конгрес ухвалив без одного голосу спротиву чотири більйони доларів на розбудову армії і повітряної флоту. У видатки з тої суми є включені кошти фабрик і варштатів, які зможуть постачати боевим знаряддям армію в чотири мільйони людей, та зможуть виробити 3,600 великих бомбових літаків.

Частина тих фондів буде вжита на розбудову шляхів і підїздів до нових військових таборів і до важних під воєнним оглядом місцевостей.

Страйк робітників в алюмінієвій фабриці в Еджвотер, Н. Дж., закінчено рішенням зборів, в яких взяло участь 2,500 членів юнії. Спірні справи будуть вирішені переговорами.

Компанія Бетлегем Стіл рішила відбутися в своїх фабриках у Бетлегем, Па., вибори урядників компанійської юнії, яку вона називає "Емплоєрс Репрезентейшей Плен". Управа юній сталеви робітників, що належить до К. І. О., заявила, що негайно викличе страйк, як компанія тільки попросить переводити вибори.

Интернешналь Гарвестер Компані в Шикаго задумує насильно отворити фабрику. Міські влади готові дати 1,800 полісменів для охорони чотирьох тисяч членів А. Ф. П., які готові вернути до праці. Члени юній К. І. О. пікетують фабрику.

Страйк у фабриці Мидленд Стіл Ко. в Дітроїті стримав працю 50,000 робітників у ріжких автомобілевих фабриках, для яких згадана компанія виробляє частини моторів.

Закінчився страйк у фабриці Гавріл Ейкрефт в Лос Анжелес, яка виробляє важні частини літаків. Більшість спірних точок вирішено, решту залишено дальшим переговорам.

Почалися переслухання Федеральної Ради Праці в справі жалоби юній автомобілевих робітників, яка вимагає, щоб її признати право заступництва всіх робітників у фабриках Генрі Форда. Юнія каже, що більшість робітників є її членами, Форд цьому перечить.

Страйк на летунському полі Врайта закінчився. Юнія А. Ф. П. рішила дозволити "з патріотизму" вернути до праці 400 своїм робітникам, не зважаючи на те, що при одній будові працюють чотири робітники, які є членами юній К. І. О.

РЕСПУБЛІКАНЦІ СЛУ- ХАЮТЬ ВИЛКІ

Засідання національного комітету республіканської партії виявило, що республіканці признають Вендела Вилкі головою своєї партійної організації і рахуються з його постуванням. Комітет відкинув резигнацію конгресмена Мартіна з голоства в комітеті. На запит, що Вилкі думає про конгресові і сенатські вибори в 1942 році і президентські вибори в 1944 році, він відповів, що тепер надто поважний час, щоб займатись партійними спекуляціями.

ПОВІДОМЛЕННЯ В СПРАВІ ВИБОРУ ДЕЛЕ- ГАТІВ НА ДЕСЯТУ КОНВЕНЦІЮ У. Р. С.

Оцим повідомляється всі відділи і їх місцевих урядників, що згідно з статутом Українського Робітничого Союзу, вибори делегатів на Десяту Конвенцію У. Р. Союзу мають відбутися на протязі місяця березня (марта) 1941 і з кінцем місяця мають бути закінчені. Всі балоти і повноважні делегатів і заступників мають бути прислані до Головної Канцелярії не пізніше, як у вівторок, 15-го квітня 1941.

Виконавчий Комітет У. Р. Союзу

Хоча трійливі газу не були вжиті поки що в теперішній війні, Америка пригтовляється на те, що може зайде потреба боронити населення перед газами. На образку видно кілька фотографій, що представляють ріжні роботи при продукції газових масок, а в середині видно вояка в такій масці.

Народна Воля

НАРОДНА ВОЛЯ — THE PEOPLE'S WILL

Орган Українського Робітничого Союзу в Скрентон, Па. Виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу, за винятком державних американських і українських свят.

Ukrainian paper published every Tuesday, Thursday and Saturday, except on National or Ukrainian holidays, by the Ukrainian Workingmen's Association, 524 Olive Street, Scranton, Pa.

Entered as second-class mail matter June 16, 1913, at the Post Office of Scranton, Pa., under the Act of March 8, 1879. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, of the Act of October 3rd, 1917, authorized July 10th, 1918.

НАРОДНА ВОЛЯ

Ціна поодинокого числа 3 центи

Single copy 3 cents

Телефон: 2-8897

Telephone: 2-8897

НАРОДНА ВОЛЯ, 524 Olive Street, Scranton, Pa

За оголошення редакція не відповідає

ДЕ ВОНИ?

Клівлендський польський щоденник "Вядомосьці Подзенне" з 14-го березня надрукував редакційну статтю, підписану д-ром В. Гавронським, п. з. "Українські Контрасти". Вступереч заголовкові, стаття мало говорить про "контрасти" між українцями, а більше займається можливістю польсько-українського порозуміння.

На початку др. В. Гавронські каже, що "надії деяких українських провідників на те, що німці їм дадуть вільну Україну, помалу розвіваються", та що від часу спілки Гітлера зі Сталіном ті провідники "зачинають розуміти, що ставка на германського ворога славянства є обманлива". Далше др. Гавронські пише:

"Ті українські діячі, які вміють дивитись далше й глибше, орієнтуються в фальшивій і себескорисній грі німців. Вони розуміють, що одержана при допомозі Німеччини, 'незалежність' була б тільки формою дійсної неволі. Нацисти дозволили б на вивішування жовто-блакитних українських прапорів, на спіяння тужливих українських думок, а рівночасно грабили б українців без милосердя і не дозволили б Україні розвинути свою політичну й економічну силу. Крім того глибше думаючи українські діячі знають, що перемога Гітлера більше ніж сумнівна. ...

З тої причини, говориться далше у статті, "українці починають вірити, що аліанти таки переможуть", "серед визначніших українських діячів, особливо в Америці, приходить отверезіння" і "появляються голоси, прихильні до Польщі".

Висновок д-ра В. Гавронського зі сказаного вище такий:

"Частина українських провідників дивиться на давніші польсько-українські непорозуміння як на суперечки в родині, які при добрій волі обидвох сторін можна буде легко урегулювати. З нашого, польського, боку були також політичні помилки у відношенні до українців, і тепер наступило зрозуміння тих помилок.

"Обидві сторони готові наблизитись до себе, поляки в цілості, українці в значній частині. ... Обидві сторони мають спільних ворогів, німців і росіян, та мають спільні інтереси. Наша расова спільнота і економічні інтереси, які себе взаємно доповнюють, є природними чинниками, які дозволяють на обобічну співпрацю на основі рівноправності, по думці старої польської політичної засади 'вільні з вільними, рівні з рівними'."

Стаття кінчиться побажанням, щоб провідники українців таки зрозуміли, що "справді вільна Україна може повстати тільки після перемоги західних демократій над диктаторами і що вона зможе розвиватись тільки у співпраці і союзі з великою, сильною, а з природи й традиції неагресивною Польщею".

На загал стаття являється свого рода "білим круком" серед того, що в американсько-польській пресі пишеться про Україну. Видно в ній бажання автора бути безсторонним та дійсно широко витягнути руку до згоди. На жаль, ні одно ні друге йому не дуже то вдається.

Коли б др. Гавронські був справді безсторонним, або краще поінформованим про українські справи, тоді він знав би, що так "серед визначніших українських провідників", як і серед величезної маси української імміграції не треба було нікого спеціального "отверезіння" щодо Гітлера. Великі українські організації та поважні українські газети поборювали Гітлера й те, що він пропонує, ще від того дня, як появилася з друку його книжка "Майн Кампф". Зараз після початку цієї війни Конгрес Американських Українців у Вашингтоні гостро осудив "безоглядне порушення суверенних прав неутраляних країн тоталітарними державами" та висловив "непохитну віру, що ті держави відзискають свою незалежність". В передконгресовій платформі, яку потверджено на конгресі, рішуче осуджено нацизм і більшовизм, а в заяві до американського сенату з лютого цього року Український Конгресовий Комітет підтримує вповні закон про допомогу Англії і іншим демократіям. Все це показує ясно, що Гітлер і інші диктатори ніколи не мали всіх українців за приятелів, та що германофільство цілого українського визвольного руху було в великій мірі витвором чужої, в тому числі й польської фантазії — пропаганди. Правда, були й серед українців люде, що орієнтувались на Німеччину, але вони ніколи не були численніші і ніколи не мали навіть такого впливу в українському громадянстві, як ті поляки, що в 1933 році проміняли союз з Францією на договір з Гітлером.

Др. Гавронські також дуже помиляється, коли думає, що польсько-українська згода могла б прийняти вид такого порозуміння, як договір С. Петлюри з Й. Пілсудським. Цей договір, нарівні з Рижською умовою поляків з більшовиками, ніколи не був признаний українським громадянством.

Друга основна помилка др. Гавронського відноситься до поляків. Він каже, що "всі поляки" готові наблизитись до українців. Добре було б, коли б

він назвав по імені хоч одного відповідального поляка, окрім себе самого. Тимчасом вся офіційна польська верхівка, всі партійні провідники і величезна більшість польських газет дуже виразно свідчать про що інше. Ми вже цитували на сторінках Народної Волі бувшого польського прем'єра І. Падеревського, який завзивав американських поляків дурити американське громадянство, що поляків є 35 мільйонів і що Польща має бути не на польських етнографічних землях, а в якихсь "історичних рямцях", які дуже пахнуть окупацією половини України, великої частини Литви і майже цілої Білорусі. Думаємо, що др. Гавронські теж читав статтю Зигмунта Новаковського з маяченнями про Польщу "від Одри по Двину й Дніпро". І також припускаємо, що він дістає видаваний в будинку польського консуляту в Нью Йорку журнал "Нова Європа" ("Нью Юроп"), в якого трьох числах одинако згадка про українців була, що є окрема нація "русинів" і окрема "українців". У двох числах нема згадки про те, що не то в "новій", але навіть у східній Європі є якісь українці. Навіть останні вістки про розмови польського й чеського урядів у Лондоні, що говорять про плани якоїсь європейської федерації чи сполучених держав, згадують про далеких від Польщі австрійців і болгарів, а мовчать про найближчого і найбільшого польського сусіда — українців.

Тому нам здається, що др. Гавронські таки переборщив, коли говорить про готовість "поляків у цілому" наблизитись до українців. Коли б вони "не в цілому", а хоч тільки одною якоюсь відповідальною групою готові були говорити про паладнання польсько-українських відносин, то певно що на цю тему велись би вже розмови, переговори та обмін думок між провідними польськими й українськими людьми. Так як є, то українці знають, що тільки др. В. Гавронські готов би це робити, а й він ще не є як слід обзнайомлений навіть з польською, не то з українською сторінкою цього незвичайно важкого і пекучого питання.

СТАНОВИЩЕ ЮГОСЛАВІЙ

Капітуляція Болгарії надзвичайно утруднила становище Югославії. Югославія на заході межує з Італією, на півночі — з Німеччиною та Мадярищиною, на північному сході — з Румунією, а на сході — з Болгарією. Отже, у випадку війни з "осею" може бути атакована з шести сторін. Для відступу мала би лише тисний прохід до Греції між Албанією та Болгарією, який легко перерізати, бо всього 80 миль.

Коли Болгарія була б не капітулювала, об'єднані сили балканських держав — Туреччини, Болгарії та Югославії — могли би виставити здовж Дунаю, Сави та Йонійських Альп трьохмільйонову армію, яка, знаючи терен і пристосована до гірських країн, могла би робити успішний опір подвійній німецькій армії.

Знаючи це та югославянські настрої, Німеччина не квапилась би йти на Балкан, щоб не творити собі другого фронту, який змусив би відтягнути значні сили з англійського фронту. Зате вживає всіх засобів терору, щоб примусити Югославію до підписання подібного договору, як той, що підписала Болгарія.

Здавалося, що під натиском обставин Югославія цей пакт підпише. Та останні відомості вказують, що там після великої внутрішньої боротьби настрої армії й політиків міняються. Югославія відмовляється від пакту на зразок Болгарії, а годиться підписати лише обмежений пакт.

Що ж сталося? Коли капітуляція Болгарії, що займає ключову позицію на Балкані, поставила Югославію в трагічне становище й змусила Туреччину бути обережною; коли здавалося, що безкровне завоювання Балкану Гітлером стає фактом, бо Югославія хилилась вже в бік "осі", — в що хвилю серед югославянського народу несподівано прокинувся й спалахнув десь з глибини ґрунту старий боевий дух підданого славянства.

А разом з тим залунали гасло: "Краще згинуть в бою, аніж ганебно скоритись перед нацизмом". Цілковито проти-лежно тому, що сталося у Франції, де за останні роки перекривалося навалом пропагандувалося гасло: "Краще вже бути в неволі, аніж гинути в бою з лютим ворогом."

Раз Югославія виявила волю боротися, то для примусу над нею, а тим більше для війни з нею тієї армії, яка скупчена на Балкані і ледви перевищує пів мільйона, не вистає. Тим більше, що у випадку війни на Балкані Туреччина в нових умовах безумовно втрутиться і німцям доведеться рахуватись зі збройною си-

ФАЛЬШИВИЙ КРОН

Чеські часописи принесли вістку, що до Чехословацької Народної Ради в Шикаго та до Чехословацької Державної Ради в Лондоні прийнято "карпаторосів"; до першої якогось Ладжикінського з Індії, а до другої — якогось Ціберу.

Таке прийняття означає ствердження претензій на Карпатську Україну.

Залишаючи в стороні питання про обґрунтованість чи доцільність цих претензій, гадаємо, що згаданий крок є фальшивим вже з погляду самої організації спільної боротьби всіх народів, поневолених диктатурами, а навіть з погляду спільної акції хоч би тих, що поневолені німцями та їх союзниками.

"Карпатороси" не є жадним народом, а лише певною політичною групою населення тієї частини Карпатщини, яка була перед світовою війною під угорщиною, по світовій війні — під Чехословацькою, а тепер знов бідує під угорщиною. Нарід же на всій Карпатщині живе український, що в світі так ствердила Чехословацька Академія Наук. Окрім того й акти про федерацію Чехії, Словаччини та Карпатщини р. 1938, а також Карпат-

лою на Балкані не менше, як у два мільйони багнетів з великими англійськими технічними засобами.

Коли б же Німеччина все таки рішилася вдарити на Балкан, то мусіла би відмовитись від нападу на Англію. А це навряд чи можливе. В такім випадку Німеччина мусіла би великими силами пробиватись через Балкан у трьох напрямках: на Салоніки, на Ніш і Скопје та до проток: Для того потрібно скупити армію принаймні в півтора мільйона вояків — около сто дивізій, — щоб досягнути бажаного наслідку.

Тимчасом італійці в Албанії опинились би в пастці, бо югославяни напали би на них з тилу й швидко ліквідували. Після того югославяни обмежились би пасивною обороною на північно-західному фронті, під захистом укріплених Йонійських Альп.

Слабкішими місцями в позиції Югославії є кордони з Мадярищиною, де може нападатиме не лише німецька, а й мадярська армія, а також деякі ділянки болгарської кордону, звідки в гліб Сербії і Македонії ведуть кілька зручних для нападу шляхів: через Пірот на Ніш, а через Штип та Велес до Скопје.

Однак і тут операції можливі лише великими силами, комбінованих німецької та болгарської армії. А це теж не так легко. Тому найбільш правдоподібним здається в цей час, що Гітлер від операцій на Балкані відмовиться і скупить всі свої сили для нападу в ближчому часі на Англію.

Якщо ж балканці уміло використають цю "передешку" і зразу підпишуть оборонний союз між собою та вкупі з Англією, то дістануть найбільшу технічну поміч від Англії й Америки і будуть добре підготовлені до війни.

Коли німці переможуть Англію, то балканський сиритров буде зломлений, але як німці заходять застрягнуть, то у балканців буде багато шансів на успіх.

Так чи інакше, загальна ворожнеча до Гітлера, що проявилася в останніх днях в Югославії, навіть у випадку підписання договору югославянським урядом, не дає Гітлеру великих надій на безкровне опанування Балкану, про яке він так мріяв.

К. Тодоров
бувчий болгарський міністер

ський Соїм, який зібрався р. 1939, ствердили українське походження більшості населення. Соїм навіть оповістив, що з того часу край мав називатись Карпатською Україною.

Яку саме кількість уявляє група "карпаторосів", тяжко зараз сказати. У всякім разі, дуже незначну. Політично ж вона була і є реакційна і мадярофільська. Реакційність її виразно обґрунтував у багатьох працях про літературу Карпатщини др. Гартль, управитель бібліотеки Чехословацького Міністерства Закордонних Справ. Мадярофільство ж "карпаторосів" багато літ отверто виявляли їх провідники — Куртяк, Бродій, Фенчик та інші. Останні два доводять і тепер це на службі мадярському режимові.

В час наступу Мадярищини на Карпатщину 1939-го року, єдиний, хто робив їм збройний опір — були українці. Всім відомо, як "карпатороси" вистали мадярів. Як ще перед їх приходом провідник "карпаторосів", А. Бродій, перемовлявся з ними, за що й був арештований чехословацькою владою. Відомо, як тепер "карпатороси" вихваляють мадярський режим.

Тому цілком незрозуміло, чому чехословацька закордонна акція приймає до себе тутешні недобитки "карпаторосів". Покаялися? Стали проти Мадярищини? Скільки ж їх є таких, що "покаялися", тут і там? Чому в справі визволення Карпатщини чехословаки порозуміваються не з українцями, які складають більшість населення Карпатщини, були лояльними до чехословацької республіки і збройно боролися проти мадярської навали, а лише з одною політичною групою, "карпаторосів", яка є ворожою до українського народу, певною до чехословацької і явно прихильною до Мадярищини ще в недавньому минулому? А на Карпатщині ще й тепер.

Все це змушує думати, що чехословацька закордонна акція сходить з правдивого широкого принципіального шляху всесвітньої визвольної боротьби демократії й переходу на мавіці дрібного митикування з дуже егоїстичними, цілком неоправданими претензіями.

Замість ставити справу визволення чеського і словацького народу нарівні з визволенням інших поневолених союзних диктатурами народів і творити разом з ними народи єдиний демократичний фронт боротьби, одну армію, один табір, щоб остаточно знищити всі диктатури й установити в світі вільний лад вільних народів на основі добровільної згоди, чехословацька закордонна акція думає лише про себе. СССР не зачіпає. Нехай собі на здоров'я да-

вить, скільки хоче, братів славян і неславян. Аби нас не зачіпав. З українцями не сходиться, бо — з одного боку союзні поляки мають на них свої претензії, а з другого — краще ж Карпатщину мати при собі, ніж віддавати в самууправу українського народу.

Тому чехословацька закордонна акція відновляє за кордоном політику тієї аграрної партії, яка протягом майже 15 літ плекала на Карпатщині "карпаторосів" та інших "тутешніх", щоб не допустити до влади корінне українське населення. Краще нехай будуть мадярофіли, але не українці, бо від мадярів можна вимагати на тії підстави, що то не їхні, а від українців?

"Карпатороси" — означає: ані українці, ані руські, а "тутешні", "місцеві". Отже: немає потреби говорити про Карпатщину ні з українцями, ні з руськими. Тільки з "тутешніми". А це значно легше, ніж говорити з певними оформленими й організованими народами.

Все це приводить до дуже сумних висновків. Чим ця політика відрізняється від гітлерівської, який створив собі серед чехів та словаків своїх "карпаторосів" і говорить з ними замість говорити з народами? Чим відрізняється від "Чемберлейнівщини", яка стояла на тому "аби нам щось вихопити, а решта — нас не обходить і жаден англійський вояк не буде воювати за неї-дому нам Чехословацьчину"?

Чехословацька з а кордонна акція, злучившись з польською, немов би втрачає засади Масарика й приймає засади Желіговського, Пілсудського та Сікорського.

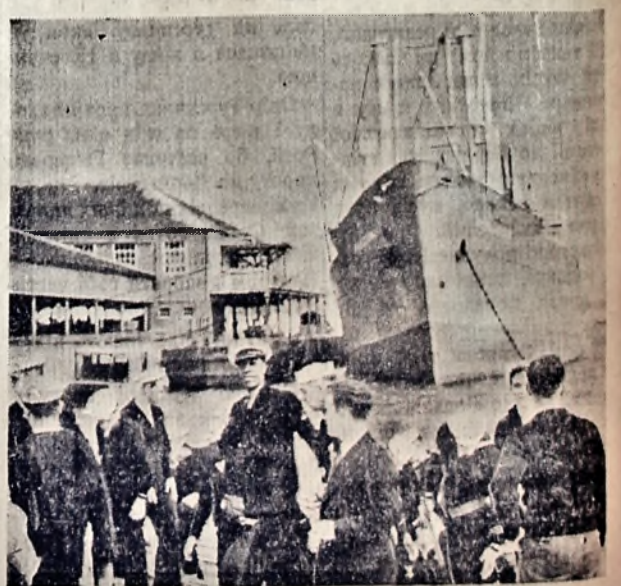
Де ж тоді "тотальне визволення" й "колективна безпека світу", про які так голосно заявляють провідники чехословацької акції?

Коли вони приляпили принцип не воювати за волю інших, як Чемберлейн, то й інші не будуть воювати за їх волю.

Як це може вплинути на інших славян? Підслити віру в братерство й "тотальний захист свободи"?

Що цим чехословацька акція здобуде? Горстку непевних "карпаторосів". За те відкине від себе не лише все українське населення Карпатщини, що в цей час на своїй шкірі відчуває гнет Мадярищини, який остісся там допомогти "карпатороси", а й весь український парід на інших землях. До того ж посіє зневіру в самий демократизм провідників чехословацької акції. Бо не можуть демократи поступати способом покійної Австрії, яка мала хист висмикувати від кожного народу певну групу, за допомогою якої "ділила і управляла". Демократія має свою методи: парід з народом, як рівний з рівним.

АМЕРИКАНСЬКІ МОРЯКИ НА БЕРМУДІ

Американські моряки на британському острові Бермуда, де Сполучені Держави дістали від Британії одну з 20 морських і повітряних баз.

ДОПИСИ

ЗРОБІМ ПОДАРУНОК «І ДЛЯ
"ЮКРЕЙНІЕН ЛАЙФ"

В Народній Волі вже багато друкувалось закликів та річевих дописів і статей про видаваний нашим Союзом журнал "Юкрейніен Лайф", про його значіння для українців, зокрема для нашої молоді та взагалі для української справи й життя в Америці. Здавалось би, що число передплатників мало би поступово збільшуватись. Але як подивитись на місячні звіти нашого фінансового секретаря, то сума приходів зі збуту "Юкрейніен Лайф" шось не дуже "доганяє" суму коштів видання (не кажу вже про те, щоб "не дай Боже" приходи, та "перегнали" розходи). А чому це так? Чия в цім вина? Здається, що ніхто з нас не може сказати, що цей журнал в англійській мові не добрий, але видаваний, або несприятливий. З якого боку не підійти, то нема до чого й до кого "причепитись". Можна часом не погодитись з думкою якоїсь статті (на те є дискусія!), можна різно задивлятися на освітлення виключно американських справ і проблем (бо ж не можемо ми, як і всі інші американські горожане, мати у всіх справах односторонню думку) і т. і., — але ніхто з нас не може сказати, що зі становища національно-українського, взагалі й українського життя в Америці зокрема, — "Юкрейніен Лайф" стоїть не на правильній шляху.

Шлях добрий, не кривулястий, не схилений, а всім відомий український шлях, намічений кривавою визвольною боротьбою українського народу за його землю й волю, за державну самостійність на всіх просторах його етніографічного розселення. Поборення наці-комунізму, фашизму й усякої іншої диктатури становить недовозначну, не перешиту ідеологічно-політичну платформу "Юкрейніен Лайф", як речника національно-політичної думки поступових українців в Америці. А на цім тлі — ідея національного освідомлення нашої, тут родженої,

молоді, ідея включення її до культурно-громадської роботи, притягнення її до американсько-українських організацій, ідея виховання морально-здорового й духово-змістовного молодого покоління і т. і., — є конкретно й невіддільною програмою цього найкращого в англійській мові українського журналу-місячника в Америці. То як же можна не підтримувати й не поширювати "Юкрейніен Лайф"? Чому так, порівнюючи, небагато має він своїх передплатників?

Мабуть тому саме, чому й досі ще не зібрано одної тисячки доларів на зареєстровані українських пісень під орудою професора Кошиця. На десятки тисяч українських бізнесменів і не бідуючих наших громадян в Америці (й Канаді?) за кілька довгих місяців ще не доскопило до сотки осіб, що дали по \$10.00, а власне передплатили по 20 пісень. А так губу копилимо та пишаємось: "Та ж наша пісня є найкраща в світі! Слава Україні! Душа нашого народу!" Авже ж, що "душа"! Так чому ж не дамо тій "душі народу" розправити свої крила? — Так мабуть є і з передплатою та поширенням "Юкрейніен Лайф".

Ми самі винні у всьому, одні й другі. Все ще нам бракує активності, національної дисципліни й солідарності. Ми все ще не відрізняємо загально-національного від групового й особистого, важких справ від дрібниць і колючок буденщини. А так не має бути. "Юкрейніен Лайф" повинен і мусить бути загально-поширеним органом національно-громадської думки американських українців. Для того він має всі дані й підстави; як з погляду зовнішнього вигляду, техніки видання, так і тим більше щодо змісту. Він є цінний для всіх українців, як для нас, старших, так особливо для нашої молоді.

"Юкрейніен Лайф" причинається до національного освідомлення нашої молоді, дає цінний і цікавий, важкий матеріал з українознавства; він

є речником полагождення важного й пекучого питання "батьків і дітей"; він помагає набутти конкретне знання; виробляє респект і відданість ідеї відродження України, навчаючи одночасно бути добрими, свідомими американськими горожанами-патріотами; але патріотами розумними, а не тими 105% ура-патріотами, що спекулюють гаслами "чистого американізму" та розбивають одностайність американського суспільства.

"Юкрейніен Лайф" дає нагоду нашим дітям-молоді дописувати до свого ж журналу, помагає виробляти й розвивати в неї письменницькі й інтелектуальні здібності й нахили, — давати про себе знати, виробляти своє ім'я, бути в культурно-національній контакті з розсіяними по Америці українцями. "Юкрейніен Лайф" чекує й контролює, так би мовити, "індекс" чи живчик американсько-української дійсності й руху. Дає знати, що й де роблять українці; молоді й старі. Чи тягнуть українським "воза" наперед, чи тільки співають, або дрімують.

Президент а мериканського університету в Шикаго не так давно в одній своїй повчаючій і дійсно демократичній промові по радіо, між іншим, сказав, що "Америка потребує морального відродження". Напрямок чи деякі елементи такого відродження (чи переродження) можна, як хочете, знайти і в нашій "Юкрейніен Лайф". Він подає добрий матеріал, плекає любов до всього гарного, благородного, творчого, до морально-здорових чеснот і культурно-духових краси.

Як орган пропаганди нашої загально-національної справи в Америці, "Юкрейніен Лайф" є на висоті свого призначення. Так гарно, модерно виданий і так поважно зареєстрований американсько-український журнал можна сміливо дати прочитати освіченим інтелегентним американцям: редакторам газет, вчителям, громадсько-політичним діячам і т. д. Навіть Мисс Дороти Томпсон можна показати! . . .

"Юкрейніен Лайф" живо відкликається на всі важніші події нашої сучасності. Був-

ший прем'єр і п'яність Падеревський (з яким тут так "чемберленяться"!); десь там кавкнув про "35 мільйонів поляків" та про "історичний розвиток Польщі", а редакційна стаття в "Юкрейніен Лайф" відразу ж дала йому по носі та сміливо зазначила, що поляки, звичайно, мають право на свою свободу, але не мають права й надалі бути панями на чужих землях. З цього й багатьох інших прикладів бачимо, що "Юкрейніен Лайф" стоїть на сторожі національних інтересів українського народу.

А сама обгортка кожного числа журналу з артистично репродукованим малюнком і текстом до нього, — це золоті сторінки з української історії, письменства, культури, мистецтва, визвольних змагань, тощо. Для нашої молоді ці сторінки можуть бути джерелом українознавства й патріотизму, а для нас, старших, — "повторенням вивченого", приємною чи сумною згадкою з минулого, прекрасним образом з нашої національної весни. Образом, від якого серце кожного широко українця радісно забється, або ж болюче здригнеться. . . . Так, "Юкрейніен Лайф" повинен знайти як найбільшу підтримку в колах українського громадянства.

А як йому може що бракує, то про це делегати на конвенції поговорять і довідаються, чи можна, наприклад, зменшити кошти видання й одночасно збільшити обсяг. Що ще треба, то це, на мою думку, — видавати діточий журнал в англійській мові (з ілюстраціями) для нашої малечі, бо "Юкрейніен Лайф" є для "дорослої" молоді і то більше для серйозної, думачої. Але на це також треба грошей і праці.

В редакційній статті Народної Волі пропонується, щоб делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. Союзу пригласили з собою виповнені апікації для прийняття нових членів. Звичайно, що це був би цінний подарунок нашій організації, бо ж членські вкладки є головним джерелом приходів У. Р. Союзу. Головний контролор, т. І. Матейко

УВАГА! НЬО ЙОРК, Н. Й. УВАГА!

Українська Громадська Рада в Нью Йорку

— влаштовує —

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

на пошану пам'яті Тараса Шевченка в 80-ту річницю його смерті

В СУБОТУ, 29-ГО БЕРЕЗНЯ (МАРТА) 1941

В CARPATHIA HALL,

217-219 East 6th Street, New York, N. Y.

ПОЧАТОК В ГОДИНІ 7:30 ВЕЧЕРОМ

Вступ 40 центів

"І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте помянути
Незлим, тихим словом."
Тарас Шевченко

в своїм дописі додає, щоб нових членів організували перед конвенцією не тільки делегати, а й головні урядники У. Р. Союзу та взагалі всі, хто матиме право рішаючого голосу на конвенції. Не можна не погодитись і з цим додатком (хоч, звичайно, не можна цього ставити членам чи делегатам в якусь статутно-організаційну повинність, обов'язковість). Я також з своїм додатком. Піддаю думку, щоб кожний делегат, по своїй добрій волі й по можливості, перед від'їздом до Рочестера, приєднав бодай одного передплатника "Юкрейніен Лайф". Відразу журнал придбав би до 200 передплатників, як не більше. І для справи було б добре, і Союзівій касі трохи полегчало б. І це ж так легко можна зробити! Пам'ятаючи, що подарунок з "Юкрейніен Лайф" одночасно є подарунком і У. Р. С., який минулої зими святкував 30-ліття свого існування, а в травні відбуватиме Десяту Конвенцію.

Кінчаю словами: Українці! Хай зареєстровані українські пісні будуть розрадою для нашого серця, а "Юкрейніен Лайф" — для розуму й побудження української думки! Віковічні вороги нашого народу, росіяне й поляки, зробили так, що ми й досі не маємо міжнародного значіння ні українських опер, ані геніальних симфоній. Тимчасом, тільки

народні пісні є найдорожчим скарбом духово-музичної творчості й вияву нашого національного "я". То ж плекаймо й зберігаймо ці скарби. Замоваймо для себе й для своїх родин рекорди — пісні в мистецьким виконанні хору проф. Кошиця! А для нашого "роздумування" над світовими проблемами, над долею українського народу, — передплачуймо для себе й для молоді "Юкрейніен Лайф". Поширюймо найкращий в Америці український журнал в англійській мові. Ліпшого не маємо!

Лев Безручко

СВЯТО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
(Бостон, Масс.)

На засіданні 10-го відділу Оборони України, що відбулось 10-го березня, рішенням згадати пам'яті Тараса Шевченка у 80-ті роковини його смерті. По дискусії вважали, щоб влаштувати це свято 8-го березня, в домі тт. Василя й Василя Мельничуків, в Джеймса Плейн. Ми запросили, окрім членів нашого відділу, ще більше широкі громадян, для яких пам'ять Великого Поета так же дорога, як і для нас.

Хоч в призначений день була сніговиця з дощем, то запрошені прибули громадою. Т. В. Мельничук привитав зібраних короткою промовою про Шевченка, а т. К. Вишньовський завізав всіх вшанувати його пам'ять повстанням з місць та тим віддати поклон великому борцю за свободу нашого народу.

Після того всі присутні забирали слово, і кожний згадував чи то якусь подію з життя Шевченка, чи пригадував слова з його "Кобзаря", чи про те, як Шевченкові слова чи його наука вбились кому в пам'ять. Пригадали особливо його слова, писані недовго перед смертю, в далекому Петербурзі, де він дивився на горе робочого люду і писав:

О люди, люди, небораки!
Нащо здалися вам царі?
Нащо здалися вам псари?
Ви ж такі люди, не собаки.
В ночі і ожеледь і мряка,
І сніг і холод. І Нева
Тихесенько кудись несла
Тоненьку кригу попід мостом.
А я, ото ж такі вночі,
Іду та кашляю йдучи.
Дивлюсь: неначе ті ягнята,
Ідуть задріпані дівчата,
А дід (сердечний інвалід),
За ними гнеться, шкандибає,
Мов у кошару загання
Чужу худобу. . . . Де ж той світ!

І де та правда? Горе! Горе!
Не нагодованих і голих
Женуть. "Последній долг отдать!"
Женуть до матері байстрят
Дівчаток, як ту отару.
Чи буде суд? Чи буде кара
Царям, царяткам на землі?
Чи буде правда між людьми?
Повинна бути! Бо сонце стане
І осквернену землю спалить.

Тепер над нашим народом
панують інші деспоти — не

царі, а диктатори. Та бунтарське Шевченкове слово важне й у відношенні до них: мусить бути суд і кара тим новітнім червоним і бурим царям та царяткам! І мусить бути правда на землі.

Після того спомину, яким товариші, хоч не в рідній Україні, але на вільній американській землі, згадали Шевченка "не злим тихим словом", товаришка Мельничукова подала вечеру, за якою розмови затягнулись за північ. Товариш Яворівський піддав думку, щоб влаштувати збірку на добрі громадські цілі, і це зроблено. Датки зложили: По \$2.00: А. Любачівський, А. Яворівський, П. Слюсарчук, І. Мунтян, В-ка Сидячук і В. Мельничук. По \$1.00: П. Кудрик, І. Камінецький, Т. Маслянка, К. Вишньовський, Василька Мельничук, Л. Галанджій, П. Мойсюк і М. Лютюк.

Разом зібрано \$20.00 і з того половину призначено на поміч нашому письменникові, В. Винниченкові, а половину на фонд Організаційних Вістей Оборони України.

От так наш гурток згадав незабутнього Тараса, скромно але широко. Кажуть, що таке свято влаштовують товариші на Еверет, а й на Медфорд. Воно деколи трудно зібрати всю розкинену громаду на концерт чи інше велике підприємство. Але через це не годиться забувати самого Шевченка і його науку: таким товариським способом можна нераз глибше й ширше його пригадати, та оживити в пам'яті і душах його заповіт, ніж парадним святом.

Тому щира подяка Василю й Василі Мельничукам та їх родині і П. Слюсарчукові, які разом з підписаними зайнялись влаштуванням цього свята.

І. Мунтян

РОЗЕВЕЛТ ЗА ПОМІЧ ДЕМОКРАТІ І НАЙМЕНШИМ НАРОДАМ

В останній промові до кореспондентів Білого Дому в суботу, 15-го березня, президент Розевелт підкреслив виразно, що "нацизм шукає не колоній чи зміни європейських кордонів, а отверто намагається знищити всі виборні влади по всьому світу, в тім числі й у нас. Намагається створити владу на основі поневолення всіх людських істот горсткою насильників. "Новий порядок", про який говориться, і не новий, і не жадний порядок. Людство ніколи не прийме на стало устрою, збудованого насильством та обертанням людей у рабів". Вказав на те, що тепер Сполучені Держави будуть швидко помагаючи демократичним країнам кораблями, літаками, танками і всякою іншою зброєю, президент вказав на потребу великих жертв з боку всіх верств народу. Не сміє бути жадних спекуляцій, жадних зайвих страйків. Розумні провідники підприємств і робітники (Продовження на 4-ій сторіні)

В. Винниченко

ЗА СИБІРОМ СОНЦЕ СХОДИТЬ . . .

(Докінчення)

Люде проходили повз них, придивлялись до темної купиті, бурмотіли шось і йшли далі. Якийсь собака, біжучи за прохожим, загарчав на них і обнюхав. Нехай нюхає, нехай гарчить, нехай навіть рве. Усе одно!

Одначе якась бабуня, накрита рядном, зупинившись, загворила:

— А що воно тут сидить?

І, підступивши до самих ніг хлопців, нахилилася й зазірнула їм у лиця.

— Діти, чи що? А що ви тут сидите, діточки? Адже ж лощ який, матінки мої рідні. Чіп ви, бідненькі?

Гаврикові та Михасеві раптом так сумно, так жаль себе стало, що Гаврик шарпнувся, потяг Михаса за рукав і обвнував:

— Ходім!

Вони зсунулися з лави й важко попленталися далі, а бабуня ще довго стояла й бубніла сама до себе:

— Сидять на дощі. А чіп, хто ж його знає. Нещасні якісь, хай Бог милує. На дощі та холоди так і сидять. . . .

Довго-довго йшли Михась та Гаврик. Ноги посувалися самі собою, важкі, задубілі, чужі. Мокрі пальці хлопців полами об халати, по ділі стікала вода з шапок, дощ бив у лице. Але вони не питалися, якими вулицями йшли, не

сідали більше, не ховалися від дощу. І між собою не балакали, — про що тепер балакали?

Дома вже, розуміється, шукали їх, лаяли, сердчилися. Нехай. А прийдуть, то люто битимуть, — ремнем, качалкою, кулаками, шворкою. Та нехай б'ють, катують, калічать. Нехай ще й це, — однаково.

Чудом якимсь прийшли вони до мосту, до болгарської церкви. Боже ж мій, як це давно-давно було, що вони були тут! А було ж воно тільки сьогодні вранці. Сьогодні вранці грало сонце, пухнасті хмарини лилили білими кораблями в синю таємну даль, до густого, непролазного лісу, диного, та сурового, та вільного.

За Сибіром сонце сходить. . . . А замість того — смітник, старі городи, халяמידники.

Гаврик та Михась стали під огорожею церкви й тупо стали дивитися в калюжу, що рябітіла дощем під світлом ліхтаря. Тут їм треба було розставатися, бо Михасеві треба було звертати праворуч, а Гаврикові йти далі. Та не хотілося розставатися. Михась, правда, міг іти до себе й через Гаврикову вулицю. Трошки довше було та хіба тепер не все одно?

Ізнову пішли разом далі, так само важко, безживно во-

лочачи ноги, хляпаючи мокримі ногами по халаях, похиливши голови.

А перед Гавриковою хатою знову зупинилися. Не хотілося й тут розставатися. Тільки цього й не хотілось, а про все інше було байдуже. Нема кому їх пожаліти, тільки самі себе. . . .

Віконниці з вулиці до Гаврикової квартири чогось і досі не були зачинені збоку кризь завіску. В кімнаті чогось було багато людей, чийось рук, ніг. Лиць зпід низу не видко було. А ні, ось одне лице! Михасева мати! А чого вона тут?!

— Мих! А йди сюди! Подивись!

Михась подивився: мама? В руках хусточка, а сама плаче. Мабуть тут і батько десь був. Прийшли сюди шукати його!

Ну, що ж, нехай же тут і знаходять, коли так. Нехай їх обох тут разом і б'ють, і вбивають.

— Ходім у хату, чи що?

— Ходім. Усе одно.

І, навіть не вагаючись, Михась та Гаврик тупо почимчикували до хати. Вони вже були й так напів мертві, так нехай добють їх, та й край.

І, так само не вагаючись, ввійшли в сіни, відчинили двері й вступили в кухню. Тут не було нікого. На стіні блимала маленька лямпочка, посеред кухні чогось стояв чебер з пом'янами (мабуть хотіли винести, та хтось перебив). Двері до кімнати не зовсім були при-

чинені й кризь щілину чувся гомін голосів, що враз ушух, як Гаврик зачинив за собою двері, клацнувши клямкою.

— А хто там? — гукнув голос тата з кімнати. І після цього зараз же розчинилися двері й на порозі з'явився Гавриків батько.

— А-а?! Ось вони, сукини сини! Ось вони, стерви собаки! А подивіться на них, а подивіться на цих босяків! Ви де були? Га? Ну, розкажіть, розкажіть. . . .

І батько, обминаючи чебер, ступив уже до них, узявшись у боки. Але зза його спини раптом з одного боку вибігла Гаврикова мати, а з другого Михасева, відіпхнули тата на бік за чебер, вихором піділетіли до дітей. . . . Але тут же й аж відступили на мить: Господи, та це ж не їхні діти були, та це ж страхомиди якісь стояли перед ними!! Обличчя роздерті, в крові, в болоті, запухлі, загігнени. Очі безжизні, застигли, як у мертвих риб, руки спущені, як в утоплених, з одержі стікають калюжі.

Матері з криком, із зойком кинулися до синів, стали стягати з них мокрі пальці, сорочки, чоботи. А руки їм труслилися, а очі плакали, а з уст виривалися стогони. Кухня набилася татами, тітками, дітьми, криками, плачем, гомоном.

Куди ж там було бити, чи хоч би лаяти? Та й як йому бити отаких уже побитих, подертих, уже покараних? Тут

хоч би вже не позастуджувався на смерть.

— Горілки їм, сукиним синам, щоб зігрілися!

— Якої там горілки! Тобі все аби горілки. Натерти вуксусом з гірчицею та кожухами понакривати.

— Ну, й вуксусом. А горілки таки в середину.

І натерли Михася та Гаврика вуксусом з гірчицею, і горілки дали в середину, і кожухами понакривали, поклавши обох на гарячій печі. А вони тільки напів мертво кліпали очима, слухняно робили все, що їм казали, й хитались від страшної втоми.

А як накрили їх кожухами, як почало горіти їм тіло і зверху, й з середини від уксусу, гірчиці, горілки й чериня, так обхопило їх таке блаженне тепло, такий глибокий спокій, що аж сльози гаряче-гаряче залили заплющені очі. Внизу в кімнаті стояв гомін голосів, гостро пахло від тіла уксусом, втома й тепло солодким чадом обгортало й голову, і волосся, і піч, і думки.

Хтось раптом ніжно, тоненько заспівав біля Гаврика:

За Сибіром сонце сходить,
Гей, там і заходить. . . .

Гаврик хотів підвестися, подивитися, заспівати й собі, але сонце так солодко, так гаряче гріло все тіло, в лісі стояв такий чудесний дух уксусу, що він ліг головою в траву й поплив легко-легко, як біла, бухнаста хмарина.

(Кінець)

ПЛАТНІ ВАКАЦІЇ РОБІТНИКІВ

Домагання, піднесені в останніх часах кількома юніями про платні вакації, звертає увагу на те, що на протязі кількох останніх років зорганізоване робітництво досягло значні успіхи в тому напрямку. Після обчислень, зроблених Департаментом Праці Сполучених Держав, виходить, що около два мільйони юнійних робітників, або приблизно два треті п'ять відсотків усього зорганізованого робітництва у Сполучених Державах дістає щорічно платні вакації на підставі колективних договорів, заключених з підприємцями. Серед незорганізованих умовних робітників є мабуть більше таких, бо вже давно прийнято звичай, що канцелярійні робітники дістають раз в рік платні вакації.

Більшість згаданих успіхів була досягнута після прийняття закону Вагнера про колективні договори. У деяких великих підприємств договори про вакації пороблено ще заки закон Вагнера введено в життя. Між іншими це було в деяких підприємствах сталевій, гумовій і нафтовій індустрій. Платні вакації у сталевій індустрії заведено 1936-го року більшістю сталевих компаній перед тим як почалась масова акція Організаційного Комітету Сталевих Робітників, котра довела до того, що більшість юній прийняли ті договори. Від тоді юнії стараються поширити і збільшити вакації.

Нині вже тільки деякі юнії заключають договори з підприємцями без плану про платні вакації для робітників. Більшість робітників дістає один тиждень платних вакацій після однорічної праці в підприємстві. Около 500,000 членів юній працюють на таких умовах, котрі признають не більше як два тижні вакацій для робітників, або тільки частини з них. Але так як двотижневі вакації звичайно признаються робітникам, що працювали більше одного року в одного підприємця, то через те неможливо зробити докладне обчислення, скільки робітників дістають повних два тижні вакацій.

Дотепер платні вакації мають біля 45 відсотків членів юній канцелярійних та умовних робітників та біля 40 відсотків автобусових шоферів, міських, прибережних і морських робітників, а також великий відсоток членів юній у алуїнової, цементовій, хемічній, коксовій, електричній, консервовій, нафтовій, цукровій, шовковій та газетній індустріях. Однак велика частина робітників у тих і інших галузях промислу ще не добила права на вакації.

До таких, що не мають у своїх договорах з підприємцями постанови про вакації, належать робітники в робітних одержі, при залізничному транспорті, будові домів, в копальнях вугілля та в театрах і при інших розривкових підприємствах. Хоч у деяких з тих фахів робітництво добре зорганізоване, то, однак, до цього часу юнійні контракти не передбачають для них платних вакацій. Часте переривання праці, сезонна робота, або праця у більше ніж одного підприємця на протязі року, — все це є причиною того, що вони не мають договору про платні вакації.

Більшість умов про платні вакації ідуть менш більш по однаковій лінії. В деяких договорах, однак, вакації залежать від фінансового стану підприємства в біжучому році. Також коли робітника кілька разів в рік тимчасово звільняють через брак праці, тоді він не дістає платних вакацій. Платня готівкою в заміну за

пакації у більшості договорів заборонена, але деякі на це дозволяють.

Недавно заключений договір з компанією Джеренал Мортис приписує вакаційну платню, рівну одно-тижневою заробіткови, але не говорить про самі вакації. Більшість договорів приписує, що вакаційна заплата має бути згори виплачена. Майже половина юнійних договорів означає час на вакації, більшість признає на них літні місяці, а тільки деякі ділять по одному тижневи літом і зимою.

Загальна Рада — ФЛІС

РОДЖЕР ВІЛЛЯМС

Триста десять років тому, 5-го лютого 1631, прибав до тодішнього осередка приморської колонії Масачузетс, Бостону, — Роджер Вільямс, який став основоположником релігійної терпимости в Америці. Пуритане прийняло охоче його, не сподіючись, що за п'ять літ проженуть його, як еретика.

Вільямс родився 1603-го року в Англії. Ним зацікавився Сер Едвард Кок, відомий англійський юрист, під впливом якого Вільямс почав приготуватись до кар'єри правника. Однак релігійні справи його більше цікавили і він став проповідником. Не погоджуючись з деякими доктринами державної церкви Англії, він сепарувався від неї і пристав до сектантської групи. Коли і тут не був вдоволенний, то виступив і пішов до іншої. Закінчившись в Бостоні, його вважали як "першого бунтаря проти Божого порядку церкви", хоч він був дуже релігійний.

Приморська колонія Масачузетс була під строгою контролею провідників церкви. Громадські справи, як і церковні, були однаково опановані церквою. Що більше, тільки такі релігійні вірування були дозволені серед колоністів, які провідники церкви одобрявали. До приїзду Р. Вільямса ніхто отверто не виступав проти таких порядків.

Вільямс вперше розійшовся з духовенством Бостону, коли відмовився проповідувати в одній з церков. За причину подав те, що пуритане не пірвали цілковито звязків з церквою Англії, як це зробили були переселенці в колонії Плімаут, а також він самий. Потім він пішов до більш ліберальної осаді, а саме до місцевості Сейлем, але рука бостонських властей його там досягнула і він мусів звідтам забиратись. Якійсь час прожив в Плімаут, де не було впливів Бостону, але по повероті до Сейлем суд і духовенство Бостону відновило його переслідування.

Ще в Сейлем Вільямс почав був виказувати зацікавлення суспільним ладом, що згодом його цілковито поріжало з усіма іншими тогочасними провідниками в Америці. Він порушував земельне питання, що викликало ще більшу ворожнечу проти нього в Бостоні. Накінець у жовтні 1635-го року його поставлено під суд, обвинувачено за

поширення ересі і засуджено на вигнання. Він утік до Сейлем перед арештом, а вкінці добився до околиці, яка тепер є стейтом Ровд Айленд. Тут він заложив місто Провіденс для колонії Ровд Айленд, котра пізніше стала стейтом. Це на довгі роки була найбільш демократична оселя серед американських колоній.

Вільямс був першим борцем за основні вольности в Америці. Він непохитно вірив у два головні принципи. Перше, він настоював, що повна свобода віри і совісті є основним правом, котрого жадна людська сила не може зломити. Для приморської колонії Масачузетс, котра карала релігійних переступників, бо, мовляв, церква і держава це одно нероздільне тіло, така думка була ересю. Друге, як політичний і соціальний філософ, він вірив, що власть в державі має походити тільки з народу, котрого воля вона мусить виконувати. Ця теорія не була новою, бо вона була вже проведена в життя в Ровд Айленд.

В той час в Америці Вільямс називали "оригінальним мислителем" і "найбільш інтересною людиною". Як згадує один писатель, "він стався доказувати, що всі люди, без огляду на ріжницю релігійних переконань, мають однакову вартість у суспільстві". Його теорія про народоправство це найкращий здобуток для американської політичної думки його часу.

Вільямс пильно працював, щоб зробити Ровд Айленд зразком свободи та рівности для всіх. Коли 1656-го року бостонські власті почали переслідувати квейкрів, він давав їм захист. Сер Генрі Вейн, також релігійний ліберал, поміг йому дістати від Англії дозвіл на ведення функцій колонії. Вільямс був кількома наворотами вибраний президентом колонії та займав теж інші уряди. Помер у Провіденс 1684-го року, після 47 років проводу у тому поступовому ділі.

Паломники ("пілгримс") домагались релігійної свободи тільки для себе; Роджер Вільямс пропагував релігійну свободу для всіх. Він був першим, що оснував політичну громаду з релігійною свободою. Йому треба завдячувати, що Америка має вільну церкву у вільній державі.

Загальна Рада — ФЛІС

ДРУЖБА СССР З МАДЯРСЬКОЮ

З Будапешту повідомляють, що на підставі нового договору, з Мадярської виїхала в Москву делегація, щоб перебрати там і привезти назад у Будапешт 56 мадярських прапорів, які російська армія взяла в 1849 році, розгромивши мадярське повстання під проводом Кошута.

Цей факт як найкраще свідчить, на скільки безпідставні були всякі звистки "про скупчення совітського війська на кордонах Карпатщини" та большевицька пропаганда про "визволення братів карпаторосів".

Radio Stations Adopt New Wave Lengths
Changes of Channel Assignments

Present Frequency	New Frequency	Present Frequency	New Frequency	Present Frequency	New Frequency
Below 730 unchanged		1000	1040	1250	1280
740	750	1010	1050	1260	1290
750	760	1020	1060	1270	1300
760	770	1030	1070	1280	1310
770	780 or 1110	1040	1080	1290	1320
780	790	1050	1090	1300	1330
790	810	1060	1100	1310	1340
800	820	1070	1110	1320	1350
810	830	1080	1120	1330	1360
820	840	1090	1130	1340	1370
830	850	1100	1140	1350	1380
840	860	1110	1150	1360	1390
850	870	1120	1160	1370	1400
860	880	1130	1170 or 1170	1380	1410
870	890	1140	1180	1390	1420
880	900	1150	1190	1400	1430
890	910	1160	1200	1410	1440
900	920	1170 or 1190	1210	1420	1450
910	930	1180	1220	1430	1460
920	940	1190	1230	1440	1470
930	950	1200	1240	1450	1480
940	960	1210	1250	1460	1490
950	970	1220	1260	1470	1500
960	980	1230	1270	1480	1510
970	1000	1240		1490	1520
980	1010			1500	1530
990	1020				
	1030				

*Not assigned in U. S.

Some changes in individual cases not in accordance with the above change of channels have been made to avoid interference on adjacent channels or other considerations.

Far-reaching changes in radio broadcasting on the North American continent will become effective March 29, when 1,200 standard broadcasting stations will receive new wave length assignments from the government. New wave lengths for favorite stations can be quickly determined by consulting the chart shown above. New positions, in all but a few cases, will be directly opposite column headed "Present Frequency."

РОЗЕВЕЛТ ЗА ПОМІЧ ДЕМОНСТРАЦІЇ НАЙМЕНШИМ НАРОДАМ

(Докінчення з стор. 3)

Ків повинні подбати про те, щоб виробництво йшло найкраще і найшвидше. На останку Розевелт заявив, що "кожний нарід, хоч би й найменший, має невідемлиме право на своє державне життя, бо чоловіки й жінки тих народів, хоч би й найменших, можуть служити собі й усьому людству через забезпечення добробуту бідним, поліпшення їх життєвого рівня та створення ринків торгу для промислу й хліборобства, усуваючи війну і нелюдність".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УКР. РОБ. СОЮЗА

ВІДДІЛ 2, СКРЕНТОН, ПА. Спеціальні збори для вибору делегата на Десяту Конвенцію У. Р. С. в неділю, 30 березня, в 1:30 попол., в церковній галі, при Семі вул. Проситись всіх членів обов'язково прийти на збори, щоб вибрати делегата.

ВІДДІЛ 120, НАНТИКОК, ПА. Спеціальні збори для вибору делегата на Десяту Конвенцію У. Р. С. в неділю, 30-го березня, в год. 2-й попол., там, де все. Проситись всіх членів обов'язково прийти на збори, щоб вибрати делегата.

ВІДДІЛ 142, ГІЛСАЙД, Н. ДЖ. Спеціальні збори для вибору делегата на Десяту Конвенцію У. Р. С. в неділю, в 7:30 веч. Проситись всіх членів прийти і взяти участь у виборі делегата на 10-ту Конвенцію У. Р. С. По виборах будемо збирати вкладки до Союзу, так, як звичайно. І. Раткович, голова; Н. Коритко, секретар.

ВІДДІЛ 166, БАУНД БРУК, Н. ДЖ. Повідомляється членів, що дні 2-го березня вибрано п. Марію Перчинши, як делегатку на Десяту Головну Конвенцію У. Р. С. Союзу, а Василя Резняка заступником. Слідуючі збори в неділю, 6 квітня, в 1-й попол., на Норт Стріт. Проситись усіх прийти в означений час.

ВІДДІЛ 188, ЧЕСТЕР, ПА. Спеціальні збори в четвер, 27 березня, в 7-й веч., у приміщенні Американського Українського Громадянського Клубу, при 2524 Вест Друк вул. Проситись всіх прийти та вибрати делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. С. А. Машів, секр.

ВІДДІЛ 190, ПЛЕЙНС, ПА. Спеціальні збори в неділю, 30 березня, в другій попол. в дом. т. Гали. Всі мають прийти на ці збори, так жінки як і чоловіки. Буде вибір делегата на Десяту Головну Конвенцію У. Р. С. Союзу. Також є інші дуже важні справи до пологдження. Хто ще не переписався на нову систему, нехай принесе на ці збори свою стару грамоту. Щоб піз-

ніше не було нарікання, коли вкладах в старих родах будуть підвищені. Хто не прийде на ці збори, заплатити кару одного долара, а урядник два долари.

І. Галва, секр.

ВІДДІЛ 206, СКРЕНТОН, ПА. Звичайні і надзвичайні збори в неділю, 30 березня, в 2-й попол., в У. Г. Клубі, 608 В. Лакаванна Еппл. Як найбільше членів відділу повинно прийти на ці збори і в означений час. Буде вибір делегата і заступника на Десяту Головну Конвенцію У. Р. С. Н. Стадницький, голова

ПЕРШИЙ НАРОДНИЙ ПОГРЕБНИК на Філадельфію й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
Cor. Franklin & Brown Sts.,
Philadelphia, Pa.
Tel.: Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПОЧУВАЄТЕСЬ ЗЛЕ — НЕ МАЄТЕ ЗАПАЛУ ДО ЖИТТЯ?

Болить вас голова — маєте газу в шлунку?
● Скільки разів маєте запір кишок і терпите болі через газу, злий віддіх, нудоту від нестерпності, вжигіте FEEN-A-MINT. Це розвільняюча жвачка, котра має добрий смак, порадить вам на запір легко, а певно. Заживайте перед сном — а рано почуватимете полегшу й ви знову будете почуватись добре. Мільйони людей — молодих і старих, поклалися на цей недорогий FEEN-A-MINT. Він допоможе й вашій родині. Купіть FEEN-A-MINT нині!

МУСКУЛЯРНІ БОЛІ УСУВАЄТЬСЯ СКОРО

Не терп'ять мускулярних болів без потреби. Тисячі людей вдоволялися чудовим звільненням від ревматичних болів, від запалень і болів м'язів, тільки через використання Пейн-Експеллером. Цей сенсативний лік приносить швидку полегшу скоро. Понад 17 мільйонів пляшок вже продано. Отже, не чекайте. Купуйте Пейн-Експеллер. Питайте за Пейн-Експеллером з якорем на опакуванні.

Millionaires don't need insurance. YOU DO! So why not contact a local secretary of the Ukrainian Workingmen's Association and have him explain our organization's modern insurance plans.

ПРИЙДІТЬ ДО НАС І РОЗМОВТЕСЬ ПО УКРАЇНСЬКІ З УКРАЇНСЬКИМ ПРОДАВЦЕМ

Виставляємо на ПРОДАЖ всі наші вповні відновлені УЖИВАНІ АВТОМОБІЛІ І ТРОКИ. Не тільки АВТОМОБІЛІ І ТРОКИ на наших просторах подіри, але таксамо НАЙЛІПШІ УЖИВАНІ АВТОМОБІЛІ під дахом у наших складі уживаних машин. Не заважаючи на низькі ціни, продаємо кожний НЮАРК МОТОР АВТОМОБІЛ І ТРОК з гарантією.

БЕЗУМОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ ЗВОРОТУ ГРОШЕЙ NEWARK MOTORS

Авторизовані продавці
PLYMOUTH INTERNATIONAL TRUCKS
432-442 South Orange Avenue
Newark, N. J.
Phones: MA. 3-5251 & MA. 3-5252
Питайте за Мирославом Вакуліським

ПРИБОРИ ДО КРАШЕННЯ ПИСАНОК Фарба в по-рошку, зі старого краю.

Вісім (8) красок: червона, жовта, чорна, зелена, синя, фіолетова, біла, коричнева. Ціна за 8 красок \$1.00. Вісім п'ятьма (5) Кістка, до писання 25 п. Крайній шафран 25 п.

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ "Христос Воскрес" в формі книжечок з віршами, ціна за дозін 60 п., 50 карток \$1.75, 100 карток \$3.00. Картки в формі книжечок люксові, ціна за дозін \$1.00. Зелене листя до роблення паперових квіток, грос коштує 75 центів.

ПРОПОВІДІ (Слово Боже) о. Олігана Дзюровича. На всі неділі і свята, 2 томи, брошуровані, ціна \$2.00.
Ладан (Кадилло), для церковного ужитку, фунт \$1.00.
Для істориків і продавців відповідний опус. Замовлення посилайте на адресу:
UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th Street, New York, N. Y.

УВАГА! ФІЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

В СІМДЕСЯТЬП'ЯТЬ-ЛІТТЯ МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ ШЕПТИЦЬКОГО

— відбудеться —

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

В НЕДІЛЮ, 30-ГО БЕРЕЗНЯ (МАРТА) 1941
РІВНО В ГОДИНІ 8-Й ВЕЧЕРОМ

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ,
при 849 Норт Френклін вулиці, Філадельфія, Па.
Комітет просить українську громаду до численної участі.

ЗМІНА АДРЕСИ

Відділ _____
СТАРА АДРЕСА:
Імя _____
Вулиця _____
Місто _____
НОВА АДРЕСА:
Вулиця _____
Місто _____

При зміні адреси треба подати число відділу і залучити 10 центів на кошт зміни.

NARODNA WOLA,
524 Olive Street, Scranton, Pa.

If you like MILD cheese flavor here's the kind to get

THE CHEESE FOOD THAT'S DIGESTIBLE AS MILK ITSELF

By NICK NICHOLS

PETER PEN

